

VISION VÄGAR OCH STIGAR ÄPPLARÖ

Arbetsgrupp: Lollo Westman, Björn Stenberg, Madeleine Stenberg
Styrelsen: Lotta Ruben

Förkortningar:

- ÄBK= Äpplarö Belastningsklass,
- ÄNF= Äpplarö Naturvårdsförening.
- ÄBL= Äpplarö Byalag

Bilagor:

1. Avtal för vägarbeten mellan T Johansson och ÄBL, 2019-10-23. [Avtal för vägarbeten T Johansson-ÄBL 191023.docx](#).
2. Äpplarö Vägar. Rapport från Skärgårdsarkitekterna, 2013-03-21. [Skärgårdsarkitekterna.pdf](#).
3. Riktlinjer för motorfordonstrafik på Äpplarö, våren 2014. Gemensam skrivelse från ÄBL och ÄNF. [Motorfordonstrafik 2014 våren.docx](#).
4. Riktlinjer för trädfällning på Äpplarö, 2020-02-14. Email från Helena Berglund. [Uppdaterad trädpolicy och naturvårdsrapporter till länsstyrelsen.pdf](#).
5. Äpplarö Naturreservat. Beslut från Länsstyrelsen 1972-12-29. [Applaro 1972-12-29 beslut NR.pdf](#).

Bakgrund & historik

Inläsning tidigare dokument:

- **Rapport av Skärgårdsarkitekterna 2013.** Rapporten från Skärgårdsarkitekterna är en gedigen analys, vilket gör att rapporten även kan användas i framtiden som rekommendation och framförallt för arbetsgruppen med fokus på HUR. Enligt information från personer i tidigare styrelser har man inte följt rekommendationerna eftersom det blev för dyrt. Flera större arbeten har dock genomförts sedan dess som har höjt standarden på vägar tex:
  - en extra satsning på södra vägen år 2000
  - upprustning efter ridskola och hästverksamhet
  - en extra insats i samband med fiberdragning
  - extra utvecklad väg på västra Äpplarö i samband med byggen
  - extra förstärkt väg efter Gunnes lada av Nyströms efter skada vid bygge.
- **Riktlinjer för motortrafik** från juni 2014. Beslutad av styrelserna i ÄBL och ÄNF, se bilaga 3.
- **Äpplarö naturreservat** från Länsstyrelsen avseende föreskrifter kring naturreservatet. Se <https://www.lansstyrelsen.se/stockholm/besoksmal/naturreservat/applaro.html> eller bilaga 5.
- **Riktlinjer för trädfällning på Äpplarö.** Beslutat av ÄNFs styrelse februari 2020, se bilaga 4.

Nulägesanalys per mars 2020

- Det finns knapphändig historisk dokumentation kring vägar och stigars underhåll.
- Det saknas tydliga instruktioner för förvaltning samt avsaknad av skötselplan.
- Riktlinjerna för trädfällning på Äpplarö som beslutades februari 2020 har förtydligat för enskilda fastighetsägare vad som gäller för gallring och trädfällning.
- Benämningarna S2 och S3 är otydliga.
- ÄBL och ÄNF har idag ansvar för vägarna i en oklar ansvarsfördelning. Detta behöver förtydligas för framtiden, då det påverkar ansvar och budget och till vilken förening medlemmar ska vända sig till med sina frågor.
- Senaste beslut om förvaltning av vägar: 2019 enades föreningarna om att dela kostnaden för att köpa in grus (50 ton). I samband med detta upprättades ett avtal med Thomas att han med egna privata maskiner ska åtgärda vägvagnsintervall där han anser det behövligt efter godkännande från ÄBL. (se bilaga 1)
- Det finns ett avtal mellan ÄBL och arrendator Thomas Johansson som innebär att ÄBL kan anlita Thomas för att utföra arbeten och hålla S2 fri och farbar (se bilaga 1)
- Otydlighet kring ansvar för diken.
- Arbetsgruppen har inte hunnit kartlägga exakta behov kring västra Äpplarö, samtal med fastighetsägare kan behöva kompletteras.

Givna parametrar

- I utredningen från Skärgårdsarkitekterna fastställdes två (2) viktklasser:
  - ÄBK1 Axeltryck 2,5 ton exempelvis en traktor
  - ÄBK2 Axeltryck 0,3 ton exempelvis en fyrhjuling
- Utredningen föreslog även fyra (4) stycken vägklasser:
  - Klass 1 – Större, gammal väg som bör vara körbar hela året utom vid tjällossning. Bör tåla ÄBK1.
  - Klass 2 – Gammal väg som bör tåla ÄBK1 hela året utom vid tjällossning samt efter långvarigt regnande.
  - Klass 3 – Mindre väg på sandig jord. ÄBK1 under sommaren efter långvarig torka eller vid tjälad mark. I övrigt ÄBK2 utom vid tjällossning eller efter långvarigt regnande.
  - Klass 4 – Mindre väg direkt på mullrik jord. ÄBK1 endast vid tjälad mark. I övrigt ÄBK2 utom vid tjällossning eller efter långvarigt regnande.

Dessa vägklasser motsvarar inte de föreslagna väg och stig benämningarna i detta visionsförslag. Dock bör Skärgårdsarkitekternas rapport nyttjas vid planering av underhåll och inför kommande behovsanalyser. De nya benämningarna utgår ifrån behov, inte vägens konstruktion.

- **Riktlinjer för motortrafik från juni 2014.** Beslutad av styrelserna i ÄBL och ÄNF, se bilaga 3.
  - En viktig riktlinje som är en given parameter är framförallt att större renovering/bygge av fastighet innefattar vägbesiktning innan och efter. Om skada skett på vägen ska fastighetsägaren återställa vägen till det skick den var vid efter den senaste besiktningen. Det är därför viktigt att allt arbete som kan påverka vägar planeras i samråd med ÄBL och ÄNF och godkänns av föreningarna.
- **Äpplarö naturreservat från Länsstyrelsen** avseende föreskrifter kring naturreservatet. Se <https://www.lansstyrelsen.se/stockholm/besoksmal/naturreservat/applaro.html>.
- **Riktlinjer för trädfällning på Äpplarö.**

Utblick – hur gör andra öar?

- Inom uppdraget för detta visionsarbete har vi inte ansett att det finns behov av att ta kontakt med andra öar för att få mer lärdom om vision för vägar och stigar på Äpplarö. Det är svårt att hitta jämförbara öar utifrån ett visionsperspektiv, däremot kanske gruppen för "HUR" har behov av att göra en utblick kring att praktiskt sköta vägar och stigar på andra öar.
- Vi har därutöver sett på Lantmäteriets metod för att hantera enskild väg. De har utvecklat en metod som anger schabloner och definitioner för exempelvis lantbruksfastigheter och fritidshusfastigheter.

Vision

Vägar och stigar på Äpplarö bidrar till att göra Äpplarö till en unik skärgårdsö med möjlighet för arrendeverksamhet, rekreativitet som promenader och löprundor samt nyttotrafik som sophämtning, latrintömning etc. Nätet av vägar och stigar skapar unika möjligheter att ses och umgås, genom väg- och stignätverket blir vi ett lokalsamhälle.

Syfte med att ha vägar och stigar

- Logistik
- Hälsa och välbefinnande
- Sociokulturell dimension. Vägnätet gör ön unik; vi ses - vi möts - vi blir ett samhälle
- Finns det ett syfte som inte handlar om de boendes behov? Vandringsgrupper - är det viktigt för att exempelvis bibehålla Waxholmstrafiken till ön?

Funktioner som vägar och stigar fyller

- Hushållens transport av varor/material/packning
- Yrkestrafik: exempelvis arrendator, sophämtning, slamsugning, elnät
- Rekreation och träning
- Social funktion: underlättar umgänge på ön och spontana möten

Förutsättningar

Befintlig struktur för vägar och stigar som idag finns på ön anses fylla krav och behov inom ett 10-årsperspektiv. Visionsarbetet är baserat på befintliga krav och arbetssätt samt befintlig arrendatorverksamhet med fårskötsel.

- Om framtida krav förändras för tex sophämtning eller latrintömning är det en fråga för ansvarig styrelse att hantera och budgetera.
- Om arrendatorverksamheten får ändrad form och det påverkar användning av vägar och stigar behöver det hanteras inom avtal för ny arrendeverksamhet och ansvar och därmed även inkludera eventuella ökade kostnader.
- Om den samlade visionen för Äpplarö kräver nya krav på vägar och stigar kan det påverka detta visionsförslag.

Vinterhållning: även om det blir utökad trafik under vinterhalvåret till Äpplarö ska inte vinterskötsel av vägarna utökas. Idag sker vinterhållning av arrendatorn i egen regi baserat på arrendatorns behov.

Nya benämningar på vägar och stigar

Benämning av nya kategorier föreslås nedan och bygger på behov och användning av väg och stig.

- **Jordbruksväg** (nuvarande S2) standard för arrendatorverksamhet – traktor, ÄBK1
- **Fastighetsväg** standard för sopor, slamsugning, djurskötsel utan traktor– fyrhjuling, minst ÄBK2
- **Gångväg** standard för rekreation – promenad, löpning, barnvagn, cykel, rullator, max ÄBK2
- **Naturstig** för promenad Då benämningarna utgår från behov samt underhållskrav så har vi inte sett anledning att säkerställa höga ÄBK:er. Ska vägar och stigar anpassas för högre ÄBK:er kommer detta bli väldigt dyrt. Givetvis går det att ändra detta senare om behov uppstår. Vägen till dansbanan är den väg där vi föreslår en högre standard än idag och en viss investering kan behövas. Även vissa delar av gångstigarna behöver förstärkas för att nå önskad vision.

Visionsförslag – vägar & stigar Äpplarö

Kan behöva kompletteras med naturstigar ej kända för projektgruppen.

BLÅ: Jordbruksväg (nuvarande S2) standard för arrendatorverksamhet – traktor

RÖD: Fastighetsväg standard för sopor, slamsugning, djurskötsel utan traktor – fyrhjuling

ORANGE: Gångstig standard för rekreation – promenad, löpning, barnvagn, cykel, rullator

GRÅ: Naturstig för naturpromenad

Vision för huvudmannaskap

Det råder en oklar och delad ansvarsfördelning för vägar mellan styrelserna i ÄBL och ÄNF. Vi förordar ett samlat huvudmannaskap i en förening eftersom det blir tydligare för såväl medlemmar som styrelser och vi får en samordnad underhållsplan, finansiering och genomförande av underhållsåtgärder. Syftet med vägar och stigar, som definierats i denna vision, handlar om att tillgodose behov som fastighetsägare inom Äpplarö-arkipelagen har. Stigarna har således inte en naturvårdande funktion. Med det definierade syftet är det mer naturligt med ÄBL som huvudman. Principiellt bör Äpplarö byalag/huvudman vid stämma lägga fram en budget för kommande års underhållsarbeten som föreningens medlemmar godkänner, varefter kostnader alternativt arbetsinsatser fördelas ut enligt beslutad modell.

Råd till "HUR-gruppen"

Under vårt arbete med visionen har kommit fram till några råd som vi gärna vill skicka med till styrelserna i arbetet med att ge ett uppdrag till "HUR-arbetsgruppen inom vägar och stigar".

- Upprättar en underhållsplan med tillhörande budget
- Utarbeta andelstal som skiljer på fritidsfastighet och jordbruksfastighet enligt schablon.
- Värdera behov av översyn av etablerade regler för slitageavgift och återställandekostnader.
- Dikesfrågan är en angränsande fråga då bristande underhåll av diken försämrar vägarna.
- Ta hänsyn till rådande trädfällningsbestämmelser (ÄNF beslut i februari 2020) samt komplettera dessa med förtydligande om ansvar per år/per fastighetsägare som har naturstig nära sin fastighet tex att ansvar för östra Äpplarö sköts av de fastighetsägarna, samt att respektive fastighetsägare ansvarar för de naturstigar som leder till en specifik fastighet. Vi hoppas på ett större ansvarstagande och en decentralisering av underhåll då det annars kan bli för kostsamt.
- Detta visionsarbete kräver omfattande finansieringsbehov vilket tär på föreningarnas besparingar. Som medskick till utredningen för hur detta kan finansieras kan riktlinjer från Lantmäteriet appliceras. Detta innebär att kostnader för underhåll av vägar och stigar bör fördelas till de enskilda fastighetsägarna, där Naturvårdsföreningen är en fastighetsägare. Det innebär att man etablerar "nycklar" för kostnadsfördelning baserat på entydiga principer, där vi förordar att vi använder Lantmäteriets schabloner för lantbruksfastighet respektive fritidsfastighet.

Vad avser slitage utöver vanligt slitage, tex när enskild fastighetsägare genomför en renovering som medför tyngre belastning än normalt, ska befintliga riktlinjer för motortrafik från juni 2014 gälla (se bilaga 3).

INGÅNGSVÄRDEN

Minnesanteckningar intervju med Lise-Lotte, aug 2019

- S1 verkar inte finnas – det är otydligt vad som innefattar S2.
- För dagens arrendatorbehov fungerar vägarna bra med vilka som är för traktor, fyrhjuling och stigar användning.
- Slambilen klarar nivå fyrhjuling
- Arrendatorn kommer kunna nå andra marker för djurhållning med fyrhjuling så som nu markerat på kartan.
- Vinterbehov idag görs enligt behov för arrendatorn ej anpassat för allmän access till ön för övriga boende eller ev. gäster. Arrendatorn plogar idag till W-bryggan, Kallhamn och Hermans lada vid eget behov. Skoter + fyrhjuling för promenadvägar
- Underhåll och förvaltning av vägarna behöver förtydligas
- Det står någonstans i stadgar el dyl att när någon har tyngre bygge på ön ska vägen besiktigas innan och efter och den som slitit på vägen ska stå för kostnaden. Det gjorde Nyströms.
- Vägen efter Hermans lada kom till i samband med fiberdragning och Nyströms bygge men det räcker att det är 4-hjulingsnivå efter det.
- Arrendatorn kan se det som extrauppdrag att förvalta vägar vilket kan innebära komplettering av något fordon, tex kan man en skrapa för att skrapa mittrännen
- Framtiden: Om det blir utökad krav med sophämtning eller avlopp kommer vissa vägar som i detta visionsarbete är markerade som stigar behöva inkluderas. Det är främst fastigheter som inte har access från vatten.

Input från visionsworkshop juli 2019

Post-it lapparna

Ekonomi

Ambitionsnivå tid

Antal arbetsdagar/år. Tidsbrist

Tid: hitta en bra balansgång för att hålla vägar och åkrar öppna

Ambition på vägar: kunna dra packning från Waxholmsbåt. Stigar springa och gå på

Röjda stigar runt Äpplarö - för löpning och promenader, fungerande vägar för arrendatorer

Behåll nuvarande standard med regelbundet underhåll, dränera vid behov. Organisera röjning av stig systematiskt

Inte perfekt! Det är en ö! Man kanske inte kan gå med rullator.

Nivå på vägar

Gångstigar på ön

Tydlighet i ansvar för skötsel av stigar och vägar samt organisation/ansvarsområde

Skötselplan som omfattar helheten - geografiskt - standard

Olika typer av vägar, olika nivåer av ambition/underhåll

Ansvarig fördelning enligt zoner i närområdet om möjligt

Dela in stigar i zoner och fördela arbete på medlemmar

Kontinuerlig översyn av vägarna avseende översvämning, diken.

Underhåll huvudväg på "riktigt" (proffs). Övrigt på arbetsdagar

Gemensam röjning av stigar på våren

ÄBL/ÄNF arbetsdag för vägar och stigar

Samarbete samtliga ägare naturreservat

Frivillig avgift för de som inte deltar i arbetsdagar bör höjas till det dubbla

Restriktioner på motortrafik

Tydlig vägkarta + stigkarta anpassat även för rullator/barnvagn. S2? Stig?

Vägar och stigar över hela ön

Stig/vägplan. S2/stigar

Definiera typ av fordon för respektive väg

Definiera ansvar för underhåll för de olika vägtyperna

Kategorier:

- 1) Jordbruksväg (S2+S3)
- 2) Fastighetsväg (slam, sopor)
- 3) Gångväg (tillgänglig för barnvagn, rullator)
- 4) Naturstig

Uppsummering tema

Vilken ambitionsnivå ska vi ha? Olika bild av ambitionsnivå från att kunna dra packning till proffsunderhåll av huvudväg.

Hitta en bra balansgång för att hålla vägar och åkrar öppna

Tydlighet i ansvar för skötsel av stigar och vägar

Skötselplan som omfattar helheten

Zonindelning med ansvar fördelat på medlemmar